

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 22.12.2005

KOM(2005) 706 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Pracujeme spolu, pracujeme lepšie: nový rámec pre otvorenú koordináciu politík
sociálnej ochrany a začlenenia v Európskej únii**

1. Úvod

Európska únia sa zaviazala modernizovať svoj sociálny model, založený na spoločných hodnotách sociálnej spravodlivosti a aktívnej účasti všetkých občanov na hospodárskom a sociálnom živote. Vo svojom príspevku v rámci nedávneho neformálneho stretnutia hláv štátov a vlád v Hampton Court Komisia potvrdila potrebu Európy modernizovať systémy sociálnej ochrany s cieľom zabezpečiť ich životaschopnosť v budúcnosti. Politiky musia naďalej podporovať sociálnu súdržnosť, rovnaké príležitosti a solidaritu medzi generáciami a zároveň lepšie reagovať na hospodárske a sociálne zmeny a podporovať rast a zamestnanosť.

EÚ sa v posledných rokoch snažila posilňovať koordináciu a vzdelávanie medzi členskými štátmi o modernizácii a zlepšení politik. Otvorená metóda koordinácie (OMK) umožnila Komisii, členským štátom a iným aktérom konštruktívnu výmenu názorov o spoločných cieľoch politiky, osvedčených postupoch a dobrej správe, pričom sa vždy rešpektovala subsidiarita. OMK podnietila členské štáty, aby zintenzívnili svoje úsilie o boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a podporila vzájomnú výmenu politik o spôsobe zaručujúcom primerané a udržateľné dôchodky v budúcnosti.

V tomto oznámení sa uvádzajú návrhy Komisie na vytvorenie zjednodušeného rámca pre ďalší rozvoj týchto výmen. Zohľadňuje skúsenosti získané doteraz; ako členské štáty a iní aktéri zhodnotili OMK v nedávnom hodnotení, čo je efektívne a čo nie je; a širší vývoj, najmä revíziu Lisabonskej stratégie. Jeho cieľom je vytvoriť silnejšiu, viditeľnejšiu OMK s posilneným zameraním sa na implementáciu politiky, ktorá sa bude navzájom pozitívne ovplyvňovať s revidovanou Lisabonskou stratégiou, pričom sa zjednoduší podávanie správ a rozšíria možnosti na výmenu politik.

1.1. Súvislosti: uplatňovanie OMK v rámci sociálneho vylúčenia a dôchodkov

OMK bola v tejto oblasti vyvinutá v súvislosti so strategickým cieľom zasadania Európskej rady v Lisabone v marci 2000, ktorý zahŕňal cieľ dosiahnutia „väčšej sociálnej súdržnosti“. Po výzve Rady „urobiť rozhodujúce kroky na odstránenie chudoby“ (ods. 32) a pracovať na primeraných a trvalo udržateľných dôchodkových systémoch v budúcnosti (ods. 31) na úrovni EÚ, sa začal proces sociálneho začlenenia a OMK v oblasti primeraných a trvalo udržateľných dôchodkov. Európska rada neskôr vyvinula snahu rozšíriť činnosť, aby sa vzťahovala aj na zdravotnú a dlhodobú starostlivosť v budúcnosti.

Podľa otvorenej metódy koordinácie členské štáty súhlasia s opatrením spoločnej tvorby politik bez toho, aby sa spochybnila zásada subsidiarity. Je to pružná metóda, ktorá umožňuje vývoj výmeny a koordinácie takým spôsobom a v takom rozsahu, aké sú primerané v rámci danej politiky. Pokiaľ ide o sociálne začlenenie a dôchodky vzťahovala sa na: schválenie spoločných cieľov stanovujúcich spoločné úlohy na vysokej úrovni; prípravu národných akčných plánov (NAP) pre začlenenie a národných strategických správ (NSS) o dôchodkoch, v ktorých členské štáty uvádzajú svoje plány politiky počas obdobia stanoveného na splnenie spoločných cieľov; hodnotenie týchto plánov/stratégií v spoločných správach Komisie/Rady; a spoločnú prácu na ukazovateľoch, čo umožňuje vzájomné porozumenie a hodnotenie a v prípade potreby stanovovanie cieľov. OMK poskytuje rámec pre výmenu a vzdelávanie a

podporuje otvorenosť, transparentnosť a účasť zainteresovaných strán, európskych aj národných, ktorý je prostriedkom lepšej tvorby politiky¹.

Pridaná hodnota procesu začlenenia predstavuje objasnenie viacrozmernosti chudoby a vylúčenia a následnej potreby komplexných a prepojených reakcií politiky. Podporila sa tiež dobrá správa, otvorenosť a účasť aktérov. V rámci dôchodkového procesu sa prijal konsenzus, že dôchodkové reformy sa musia opierať o záujem dosiahnuť primeranosť, trvalú udržateľnosť a modernizáciu systémov. Obidva procesy posilnili vzájomné vzdelávanie a poukázali na nové otázky, napríklad potrebu boja proti chudobe detí, ak sa má prerušiť prenášanie vylúčenia z jednej generácie na druhú; a potrebu podporiť dlhší pracovný život, ak majú byť dôchodkové systémy trvalo udržateľné. Obidva sa stále vyvíjajú a úspešne sa na nich zúčastňujú aj nové členské štáty, ktoré predložili ich prvé NAP pre začlenenie v júli 2004 a prvé NSS o dôchodkoch v júli 2005.

1.2. Načo zjednodušať?

Komisia už v máji 2003 navrhla ako integrovaný proces „zjednodušenie“ práce v oblasti začlenenia a dôchodkov, ako aj plánovanej práce na zdravotnej a dlhodobej starostlivosti. Cieľ bol dvojaký: dosiahnuť silnejší proces a lepšie ho integrovať s lisabonským procesom, najmä so všeobecnými usmerneniami hospodárskej politiky (BEPG – Broad Economic Policy Guidelines) a s európskou stratégiou zamestnanosti². Komisia navrhla štruktúru podávania správ a hodnotenia v týchto troch oblastiach a harmonogram, ktorý sa zhoduje s BEPG a usmerneniami o zamestnanosti. Členské štáty vo všeobecnosti vyjadrili podporu: požadovali zjednodušenie podávania správ, ale nie oslabenie osobitného charakteru a rozsahu procesov začlenenia a dôchodkov. Dohodlo sa, že v súvislosti s určitými prvkami balíčka sa bude konať postupne – začatie práce na zdravotnej a dlhodobej starostlivosti a vypracovanie spoločnej výročnej správy o sociálnej ochrane a sociálnom začlenení sa bude riešiť počas rokov 2004 – 2005. Záverečný prvok t. j. prijatie nových spoločných cieľov pre tieto tri oblasti, ako aj nových postupov, ktoré sa budú uplatňovať od roku 2006³, je predmetom tohto oznámenia. Oznámenie preto vychádza zo vzájomného všeobecného porozumenia medzi Komisiou a členskými štátmi.

Zohľadňuje aj vývoj od roku 2003, ako napríklad začatie práce na zdravotnej a dlhodobej starostlivosti. Členské štáty predložili predbežné vyhlásenia o politike v apríli 2005 a bol schválený aj diskusný dokument, ktorý sa na nich zakladal. Členské štáty sa zhodujú, **že v tejto oblasti sa môže užitočne uplatniť zjednodušená OMK s cieľom stimulácie rozvoja politiky, zvýraznenia spoločných výziev a uľahčenia vzájomného vzdelávania.**

Podstatné však je, že opätovné začatie lisabonského procesu v marci 2005 zúžilo kontext, v rámci ktorého sa musí uskutočniť práca na sociálnej ochrane a začlenení. Revidovaná Lisabonská stratégia je zameraná na politiky zvyšovania rastu a zamestnanosti⁴ a snaží sa o prekonanie medzery v implementácii, ktorá bola identifikovaná v hodnotení uskutočňovania Lisabonskej stratégie. Osobitné podávanie správ v rámci OMK o sociálnej ochrane

¹ Vývoj týchto dvoch procesov vrátane spoločných cieľov, národných správ, spoločných správ Rady/Komisie, štúdií a pomocných činností nájdete na týchto internetových adresách týkajúcich sa sociálneho začlenenia http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/index_en.htm; a dôchodkov http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_protection/pensions_en.htm

² Tieto sa teraz zlúčili do integrovaných usmernení pre zamestnanosť a rast na roky 2005–2008

³ Rok 2006 bol zvolený s cieľom umožniť synchronizáciu s vtedy platným harmonogramom pre BEPG a Európsku stratégiu zamestnanosti.

⁴ Európska rada z 22. – 23. marca 2005, závery predsedníctva.

a sociálnom začlenení bude pokračovať, pričom otázky sociálnej ochrany týkajúce sa nových integrovaných usmernení sa tiež odrážajú v národných reformných programoch⁵. Zároveň by v rámci cieľov sociálnej súdržnosti a začlenenia mala prispieť aj tvorba politik v rámci zrevidovanej lisabonskej agendy, ktorá odráža víziu Európskej rady, že „rast a zamestnanosť zabezpečia sociálnu súdržnosť“. OMK by preto mala byť paralelná a úzko prepojená s revidovanou Lisabonskou stratégiou – mala by predstavovať „vklad“ v súvislosti s cieľmi rastu a zamestnanosti, zatiaľ čo v záujme pokroku na cieľoch súdržnosti by sa malo „čerpať“ z lisabonských programov. OMK by rovnako ako zvyšok lisabonského procesu tiež mala reagovať na výzvu, ktorú predstavuje medzera v implementácii.

1.3. Hodnotenie práce v rámci OMK: názory členských štátov a aktérov politiky

Komisia sa pred predložením svojich návrhov na zjednodušenie snažila zohľadniť názory zainteresovaných strán. Požiadala členské štáty, sociálnych partnerov, MVO a inštitúcie sociálnej ochrany, aby vyplnili formulár týkajúci sa OMK a pracovných metód v rámci nej. Reakcia bola naozaj značná, čo poskytlo komplexný pohľad na to, čo si členské štáty a iné zainteresované strany želajú⁶.

Je zrejmé, že zainteresované strany oceňujú OMK a sú presvedčení, že má pozitívny vplyv na tvorbu politiky. Vítajú skutočnosť, že dokazuje podporu Únie spoločným hodnotám, na ktorých sú založené sociálne politiky, a zabezpečuje sociálny rozmer v rámci rozhodovania EÚ. Chcú, aby zviditeľnila pozitívnu úlohu, ktorú zohráva dobrá sociálna ochrana a politiky začlenenia a podporila modernizáciu politik. V tejto súvislosti **by zjednodušenie malo znamenať efektívnejšiu OMK, čo jej prinesie väčšie uznanie.**

Zainteresované strany v širokom zmysle podporujú užší proces so zjednodušeným podávaním správ za predpokladu, že to nenaruší to, čo už bolo dosiahnuté. **Zjednodušenie by malo spojiť tri oblasti práce, pričom by zároveň umožnilo, aby sa ďalej rozvíjali osobitné črty, ktoré sú dôležité pre každú z nich⁷. Nové integrované spoločné ciele by nemalo znížiť rozsah hĺbkového zamerania v každej oblasti politiky.**

Zainteresované strany oceňujú OMK najmä ako prostriedok na vzdelávanie a výmenu názorov na politiky. Oceňujú mechanizmy výmeny, ako napríklad program vzájomnej kontroly a nadnárodné projekty, ktoré boli vytvorené popri hlavných úlohách, ktorými sú podávanie správ a hodnotenie. Privítali, že nová rozpočtová položka pre program PROGRESS v budúcnosti uľahčí takéto aktivity v rámci celej škály OMK. **Zjednodušenie by malo podporiť vzdelávanie a lepšie ho integrovať v rámci práce na podávaní správ a hodnotení.**

Zdôrazňuje sa význam dobrého prepojenia medzi OMK pre sociálnu ochranu a sociálne začlenenie a inými procesmi na úrovni EÚ. **Zdôrazňuje sa dobré vzájomné prepojenie s revidovanou Lisabonskou stratégiou a oživená stratégia udržateľného rozvoja.**

⁵ Pracovný dokument útvarov Komisie SEK(2005)622 z mája 2005.

⁶ Úplný súhrn a závery sú obsiahnuté v správe útvarov Komisie, ktorá je priložená k tomuto oznámeniu. Príspevky k hodnoteniu sú uverejnené na internete na http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/index_en.htm

⁷ Hodnotenie nepreskúmalo prácu v súvislosti so zdravotnou a dlhodobou starostlivosťou. Napriek tomu sa dá na základe výmeny názorov uvedenej v oddiele 1.2. prijať záver, že OMK by mala riešiť osobitné okolnosti danej oblasti.

Podpora dobrej správy a otvorenosti v tvorbe politiky sa pokladá za základný cieľ. **Zjednodušený proces by mal podporovať zapájanie aktérov, ktoré je v súčasnosti najvýznamnejšie v oblasti začlenenia.**

2. NOVÉ SPOLOČNÉ CIELE ZJEDNODUŠENEJ OMK PRE SOCIÁLNU OCHRANU A SOCIÁLNE ZAČLENENIE

Komisia navrhuje ďalej uvedené nové spoločné ciele zjednodušenej OMK pre sociálnu ochranu a sociálne začlenenie. Vychádzajú z cieľov z Nice týkajúcich sa začlenenia a cieľov z Laeken týkajúcich sa dôchodkov, aby sa zabezpečilo zachovanie dosiahnutého pokroku v oboch oblastiach. Hlavnou úlohou OMK naďalej zostáva podpora dobrej tvorby politiky v záujme vysokej úrovne sociálnej ochrany a sociálnej súdržnosti, zatiaľ čo, jej druhou úlohou je zabezpečenie dobrého vzájomného prepojenia s revidovanými lisabonskými prioritami pre rast a zamestnanosť a s prekonávaním medzery v implementácii identifikovanej v hodnotení uskutočňovania Lisabonskej stratégie. Najmä v súvislosti so sociálnym začlenením by všeobecnejšia prezentácia cieľov mala umožniť členským štátom zamerať sa na priority politiky, ktoré sú najdôležitejšie v rámci každého národného kontextu, napríklad problém bezdomovcov, detskej chudoby a odcudzenie mladých ľudí, imigrantov a etnických menšín, zdravotné postihnutie, začleňovanie občanov do informačnej spoločnosti alebo nerovnosti vo vzdelávaní a odbornej príprave⁸. Čerpajú z poznatkov získaných na základe analýzy implementácie NAP pre začlenenie v roku 2005: že ciele začlenenia je potrebné rozdeliť do príslušných verejných politík vrátane programov štrukturálnych fondov a politík vzdelávania a odbornej prípravy; a že tvorba sociálnej politiky sa zlepší prostredníctvom dobrej správy.

Návrh obsahuje „základné“ ciele, pričom poskytuje všeobecný rámec práce pre celú OMK; a tiež tri skupiny cieľov, ktoré sú špecifické pre každú oblasť politiky.

2.1. Základné ciele OMK pre sociálnu ochranu a sociálne začlenenie sú:

- (a) Podpora sociálnej súdržnosti a rovnakých príležitostí pre všetkých prostredníctvom primeraných, dostupných, finančne trvalo udržateľných a účinných systémov sociálnej ochrany a politík sociálneho začlenenia.
- (b) Úzke prepojenie s lisabonskými cieľmi v snahe dosiahnuť vyšší hospodársky rast a väčší počet kvalitnejších pracovných miest, a tiež so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja.
- (c) Posilnenie správy, transparentnosti a účasti zainteresovaných strán v rámci návrhu, implementácie a monitorovania politiky.

⁸ Pozrite kľúčové priority politiky určené v Spoločnej správe Rady a Komisie o sociálnom začlenení za rok 2004 a Správe o sociálnom začlenení v 10 nových členských štátoch za rok 2005 a tiež očakávané výzvy členských štátov uvedené v Spoločnej správe o sociálnej ochrane a sociálnom začlenení za rok 2005.

2.2. V rámci rôznych oblastí práce sa uplatňujú tieto ciele:

2.2.1. Urobiť rozhodujúce kroky na odstránenie chudoby a sociálneho vylúčenia:

- (d) Zabezpečenie aktívneho sociálneho začlenenia pre všetkých podporou účasti na trhu práce a bojom proti chudobe a vylúčeniu najviac marginalizovaných ľudí a skupín.
- (e) Zabezpečenie dostupnosti základných zdrojov, práv a sociálnych služieb potrebných na účasť v spoločnosti pre všetkých, a tiež riešenie extrémnych foriem vylúčenia a boj proti všetkým formám diskriminácie, ktoré vedú k vylúčeniu.
- (f) Zabezpečenie dobrej koordinácie politík sociálneho začlenenia a aby sa na nich zúčastňovali vládni a ostatní relevantní aktéri na všetkých úrovniach, vrátane ľudí, ktorí trpia chudobou, aby boli účinné, efektívne a rozdelené do všetkých príslušných verejných politík, vrátane hospodárskych a rozpočtových politík, politík vzdelávania a odbornej prípravy a programov štrukturálnych fondov (najmä ESF) a tiež aby sa v rámci nich uplatňovalo rodové hľadisko.

2.2.2. Poskytovať primerané a trvalo udržateľné dôchodky:

- (g) Zabezpečenie primeraných dôchodkových príjmov a prístup k dôchodkom, ktoré ľuďom umožnia udržať, na primeranej úrovni, ich životnú úroveň po odchode do dôchodku, pre všetkých, v duchu solidárnosti a spravodlivosti medzi generáciami a v rámci nich.
- (h) Zabezpečenie, v rámci zdravých verejných financií, finančne trvalo udržateľných verejných a súkromných dôchodkových systémov najmä prostredníctvom: podpory dlhšieho pracovného života a aktívneho starnutia; zabezpečenia primeranej a spravodlivej rovnováhy príspevkov a dávok; a podpory dostupnosti a zaistenia bezpečnosti financovaných a súkromných systémov.
- (i) Zabezpečenie transparentnosti dôchodkových systémov, ich primeraného prispôsobenia sa potrebám a očakávaniam žien a mužov a požiadavkám moderných spoločností, demografického starnutia a štrukturálnej zmeny; aby ľudia dostali informácie, ktoré potrebujú na naplánovanie svojho dôchodku a aby boli reformy vykonané na základe čo najširšieho konsenzu.

2.2.3. Zabezpečiť dostupnú, trvalo udržateľnú zdravotnú a dlhodobú starostlivosť vysokej kvality:

- (j) Zabezpečenie dostupnosti primeranej zdravotnej a dlhodobej starostlivosti pre všetkých a aby odkázanosť na starostlivosť neviedla k chudobe a finančnej závislosti. Riešenie nerovnosti v prístupe k starostlivosti a v zdravotných výsledkoch.
- (k) Podpora kvality v zdravotnej a dlhodobej starostlivosti a prispôsobenie starostlivosti meniacim sa potrebám a prioritám spoločnosti a jednotlivcov, najmä stanovením noriem kvality, ktoré odrážajú osvedčenú medzinárodnú

prax, a posilnením zodpovednosti odborníkov v oblasti zdravotníctva, pacientov a prijímateľov starostlivosti.

- (l) Zabezpečenie finančnej dostupnosti a trvalej udržateľnosti primeranej zdravotnej a dlhodobej starostlivosti vysokej kvality aj naďalej prostredníctvom podpory zdravého a aktívneho životného štýlu, primeraných ľudských zdrojov v sektore starostlivosti a racionálnym využívaním zdrojov, najmä za pomoci primeraných stimulov pre používateľov a poskytovateľov, dobrej správy a koordinácie medzi systémami a inštitúciami poskytujúcimi starostlivosť.

3. POSTUPY A ORGANIZÁCIA PRÁCE V RÁMCI POSILNENEJ OMK

3.1. Organizácia podávania správ a hodnotenia

Na základe týchto spoločných cieľov sa vypracujú **národné stratégie sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia**, ktoré sa budú zaoberať špecifickými výzvami každého piliera, pričom zvýraznia súhrnné odkazy na vysokej úrovni v rámci celého sektora. Medzi ne patria:

Spoločný oddiel, ktorý obsahuje:

- **Hodnotenie sociálnej situácie**, v ktorom sa uvádzajú hlavné trendy a výzvy v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia, dôchodkov a zdravotnej a dlhodobej starostlivosti; a
- Prezentáciu **celkového strategického prístupu** v rámci modernizácie politík sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia.

Táto časť sa pripraví za pomoci odkazu na spoločné **základné ciele** a bude podložená primeranými ukazovateľmi na úrovni EÚ.

Tri tematické plány vzťahujúce sa na sociálne začlenenie, dôchodky a zdravotnú starostlivosť. Mali by byť **zamerané na budúcnosť** a mali by stanoviť **prioritné národné ciele** premietajúce spoločné ciele do národných plánov politiky. Každý z nich bude slúžiť ako národný plán pre špecifickú oblasť politiky. Takže v súvislosti so začlenením je cieľom zachovanie úlohy strategického plánovania a stanovovania cieľov národnými akčnými plánmi pre začlenenie, s väčším zameraním sa na strategickosť, stanovovanie priorít a implementáciu politiky. V súvislosti s dôchodkami by úloha národnej strategickej správy stanovovať stratégiu splnenia súčasných a budúcich výziev v rámci modernizácie dôchodkového systému mala naďalej pokračovať. V praxi vzhľadom na to, že členské štáty predložili národné strategické správy o dôchodkoch v júli 2005 by prvé zjednodušené príspevky týkajúce sa dôchodkov v roku 2006 mali byť veľmi stručné. Plán zdravotnej a dlhodobej starostlivosti sa zameria na identifikáciu tém, v súvislosti s ktorými sa môže uskutočniť vzájomná výmena názorov a vzdelávanie.

Komisia vypracuje spoločnú správu o sociálnej ochrane a sociálnom začlenení na prijatie Radou/Komisiou pred ďalším jarným zasadaním Európskej rady. Zhrnie hlavné otázky a trendy a zhodnotí pokrok členských štátov pri dosahovaní spoločných cieľov. Preskúma

„vklad“ v súvislosti s Lisabonskou stratégiou a zhodnotí, akým spôsobom má pokrok v rámci lisabonských cieľov vplyv na zamestnanosť a rast sociálnej súdržnosti.

V príležitostných správach útvarov Komisie sa vykoná podrobnejšie preskúmanie kľúčových otázok a primeraných postupov v troch oblastiach politiky.

3.2. Harmonogram podávania správ a hodnotenia

Národné stratégie sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia sa za bežných okolností vzťahujú na nadchádzajúce trojročné obdobie. S cieľom prispôbiť sa novému harmonogramu v súvislosti s Lisabonskou stratégiou by prvé správy mali byť predložené v septembri 2006. Uľahčí to „vkladanie“ príslušných otázok, ako napríklad, akým spôsobom systémy dávok podporujú účasť na trhu práce a akým spôsobom je možné podporovať dlhší pracovný život prostredníctvom dôchodkových systémov a stratégií zdravého starnutia, do národných reformných programov, ktoré majú byť predložené v októbri 2006. Vzhľadom na to, že prvé správy budú predložené rok od začatia lisabonského trojročného cyklu (2005 – 2008), budú sa výnimočne vzťahovať iba na dvojročné obdobie (2006 – 2008).

Od členských štátov sa nebude požadovať, aby predložili národné stratégie v medziobdobí (t. j. v „stručných“ rokoch). Ak chcú, môžu podávať správy o všetkých nových iniciatívach alebo o pokroku v implementácii⁹. OMK v „stručných“ rokoch sa zameria na hĺbkové analýzy špecifických otázok a na šírenie zistení politiky. V Spoločnej správe o sociálnej ochrane a sociálnom začlenení by sa v týchto rokoch mohli podávať správy o: ukazovateľoch pokroku, spoločných aj národných, rozvoji politiky uvádzanom členskými štátmi; preskúmaní prepojenia s lisabonským procesom; a analýzach špecifickej politiky.

3.3. Organizácia práce: podpora intenzívnejšieho vzájomného vzdelávania

Jedným z najvýraznejších zistení hodnotenia je význam, ktorý zainteresované strany pripisujú výmenám praktík a vzájomnému vzdelávaniu, ako napríklad program vzájomnej kontroly a nadnárodné výmenné projekty, výročný okrúhly stôl o chudobe a sociálnom vylúčení a výročné stretnutie s ľuďmi, ktorí trpia chudobou. Plánovaná rozpočtová položka pre program PROGRESS v budúcnosti podporí výmeny v rámci celej škály OMK. V budúcej OMK by sa im mal prikladať väčší význam a mali by byť lepšie integrované s podávaním správ a hodnotením. Komisia navrhuje využiť uvedený nový harmonogram s cieľom intenzívnejšieho vzájomného vzdelávania a výmen primeraných praktík, najmä počas stručných rokov.

3.4. Organizácia práce: zapájanie aktérov a správa

Zjednodušená OMK by mala dvojnásobne zvýšiť svoje zameranie sa na podporu dobrej správy, transparentnosti a zapájania aktérov. Zapájanie zainteresovaných strán do procesu ho posilní, a to zvýšením jeho viditeľnosti, podporou ambícií, pokiaľ ide o stanovovanie cieľov, a zvýšením zamerania sa na implementáciu politiky.

Zapájanie zainteresovaných strán, ktoré sa v oblasti začlenenia posilnilo, by sa teda mohlo rozšíriť aj na iné oblasti, vždy však s ohľadom na rozdiely medzi nimi. Navyše, ako sa uvádza v treťom základnom ciele, OMK by mohla podporiť dobrú správu, transparentnosť a zapájanie nielen v jej vlastnej činnosti, ale aj ako všeobecnejší cieľ sociálnej politiky. Bude si to

⁹ Môžu tak urobiť aj vo Výročných národných programoch lisabonskej reformy.

vyžadovať zameranie sa na rôzne otázky v rôznych oblastiach. V súvislosti so začlenením by sa zdôraznila podpora účasti na rozhodovaní, zabezpečenie koordinácie medzi sekciami a úrovňami vlády a zaradenie problému chudoby a vylúčenia do plánovania na národnej úrovni. V súvislosti s dôchodkami je osobitnou výzvou zrozumiteľnosť dôchodkových systémov a poskytovanie informácií, ktoré občania potrebujú na naplánovanie svojho dôchodku. V súvislosti so zdravotnou starostlivosťou bude pravdepodobnou prioritou primeraná koordinácia politiky medzi rôznymi časťami systému a primerané informovanie občanov.

3.5. Organizácia práce: ukazovatele

Ako sa uvádza v bode 3.1 národné stratégie sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia by mohli byť na úrovni základných cieľov podložené spoločnými ukazovateľmi ilustrujúcimi hlavné sociálne trendy a všeobecné ciele; a podrobnejšími ukazovateľmi v rámci každej oblasti politiky.

Komisia a členské štáty by počas roku 2006 mohli pracovať na posilnení a zjednodušení používania ukazovateľov na podloženie nových spoločných cieľov, pričom zoberú do úvahy špecifické ciele, priority politiky, metodický prístup a štádium rozvoja týchto troch oblastí. Práca na ukazovateľoch by sa mala zamerať na lepšiu podporu monitorovania výsledkov politiky vrátane ich vplyvu na ženy, mužov a rodiny. Mali by byť posilnené aj ukazovatele monitorovania deprimácie. Počas prechodu na EÚ-SILC bude nedostatok porovnateľných údajov o príjmoch a životných podmienkach, na ktorých sa zakladajú mnohé ukazovatele. Komisia a členské štáty sa preto budú musieť zamyslieť nad tým, ako merať pokrok a umožniť cezhraničné porovnanie v tomto období.

Malo by sa opätovne zamerať na vytyčovanie cieľov v súvislosti s chudobou a sociálnym vylúčením. Vytyčovanie cieľov bolo vždy súčasťou procesu sociálneho začlenenia, čo je v súlade s výzvou Rady z Lisabonu „urobiť rozhodujúci krok na odstránenie chudoby“ a s jej výzvou z Barcelony v marci 2002, aby členské štáty vytýčili ciele „na podstatné zníženie počtu ľudí, ktorým hrozí riziko chudoby a sociálneho vylúčenia“. V uplatňovaní týchto výziev bol zaznamenaný síce plynulý, ale pomalý rast. Rovnako nedávno došlo k početným výmenám názorov medzi členskými štátmi o otázkach týkajúcich sa formulácie, implementácie a merania cieľov; tieto by sa mali ďalej rozvíjať.

Z hodnotenia OMK vyplynulo mnoho návrhov na nové ukazovatele a možné ciele, rovnako ako z konferencie luxemburského predsedníctva v júni 2005 pod názvom „Realizácia procesu sociálneho začlenenia EÚ“¹⁰. Z týchto návrhov by mala vychádzať ďalšia práca.

3.6. Zvyšovanie viditeľnosti OMK

Väčšou viditeľnosťou OMK by sa dosiahlo niekoľko cieľov. Občania by boli informovaní o podpore a záujme EÚ o politiky sociálnej ochrany a začlenenia. Spoločné ciele a výmeny politik uskutočnené v rámci OMK by mohli pozitívne prispieť v rámci diskusií o politike prebiehajúcich vo všetkých členských štátoch.

Ak by sa využilo plánované stručnejšie podávanie správ a hodnotenie, mohlo by sa viac pozornosti venovať propagácii OMK. Prax uskutočňovania národných seminárov, na ktorých

¹⁰ Viac podrobností o konferencii, vrátane akademickej štúdie, nájdete na <http://www.ceps.lu/eu2005%5FInclusion>

sú vítaní všetci aktéri, sa doteraz považovala iba za súčasť procesu tvorby národných plánov. Počas „stručných“ rokov by sa mohlo uskutočniť viac takýchto seminárov, čím by poznatky získané v rámci OMK mali vplyv aj na národnú diskusiu.

Európsky parlament často vyjadruje pranie byť viac zapojený do procesu OMK. Komisia a členské štáty by mali spolu s Parlamentom preskúmať spôsob, akým by sa to dalo dosiahnuť.

4. ZÁVER: POSILNENÁ OMK

Európske systémy sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia čelia závažným výzvam. Práca, ktorá sa už uskutočnila v rámci OMK v súvislosti so sociálnym začlenením a dôchodkami, tieto výzvy už vo veľkej miere zdôraznila. Reakcia na hodnotenia ukazuje, že tí, ktorí prišli s OMK do kontaktu, si to cenia. Otázka, ktorú treba položiť nie je, či je má OMK význam, ale či bola v súvislosti s týmito výzvami dostatočná. Strednodobé preskúmanie lisabonského procesu si jednoznačne vyžiadalo, aby sa všetky sociálno-ekonomické procesy EÚ viac sústredili na implementáciu a viditeľnosť. Prebiehajúca diskusia o budúcnosti európskych sociálnych modelov priniesla politiky sociálnej ochrany a sociálneho začlenenia do bezprecedentného politického centra pozornosti.

Uvedené návrhy nového rámcového cieľa urobiť z OMK silnejší a viditeľnejší proces, lepšie integrovaný s Lisabonskou stratégiou a s väčším priestorom na vzdelávanie, výmenu názorov a šírenie politiky, ktoré si účastníci cenia. Prekonanie niektorých hlavných výziev, napríklad prekonanie medzery medzi stanovovaním cieľov a implementáciou politiky, si však vyžaduje viac než len zmenu postupov. Vyjadruje sa nádej, že vzhľadom na to, že tento návrh na zjednodušenie OMK prichádza potom, čo sa hlavy štátov a vlád sústredili na sociálnu dimenziu Európskej únie, bude mať silnú politickú podporu, ktorú na svoj úspech potrebuje.